

Sammanfattning

Utgiven av

Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU)

Publikationens namn

Taustalla on väliä. Ulkomaalaistaustaiset opiskelijat korkeakoulupolulla.
(Bakgrunden spelar roll. Studerande med invandrabakgrund i högskolan.)

Författare

Maija Airas, David Delahunty, Markus Laitinen, Getuar Shemsedini, Heidi Stenberg,
Mafi Saarilammi, Tuomas Sarparanta, Hilla Vuori & Hanna Väättäinen

I denna utvärderingsrapport ges en nationell lägesbild över deltagandet och delaktigheten hos studerande med invandrabakgrund i högre utbildning. I rapporten granskas även de faktorer som hindrar deltagandet och delaktigheten hos studerande med invandrabakgrund samt fungerande praxis. Begreppet person med invandrabakgrund omfattar såväl personer som flyttat till landet som personer som är i Finland födda barn till invandrare. Utvärderingen kombinerar både statistiskt och erfarenhetsbaserat material. Förutom statistik har data samlats in vid workshoppar för studerande och personal samt i intervjuer med ledningen vid Aalto-universitetet, Yrkeshögskolan Arcada, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Östra Finlands universitet, Karelia-ammattikorkeakoulu, Oulun ammattikorkeakoulu, Uleåborgs universitet, Tammerfors universitet, Åbo yrkeshögskola och Åbo universitet.

Utvärderingen grundar sig på principerna om utvecklande utvärdering. Utvecklande utvärdering betonar växelverkan och delaktighet och utvärderingarna genomförs på ett sätt som stöder högskolornas förmåga att utvärdera och utveckla sin verksamhet. Utvärderingens mål är också att resultaten av utvärderingen hjälper studerande, högskolor och utbildningspolitiska beslutsfattare att identifiera styrkor och utvecklingsområden i verksamheten.

En av utvärderingens centrala resultat är att högskolorna i regel inte ännu identifierar personer med invandrabakgrund som en egen grupp. Därför finns det tillsvidare få etablerade verksamhetsmodeller. Utvärderingsgruppen identifierade emellertid under utvärderingsbesöken följande god praxis och styrkeområden: Under studierna har tutorlärare, studiehandledare och andra studerande en mycket viktig roll i studiehandledningen. Man har även inlett ett lovande arbete i studentorganisationer för att integrera studerande med invandrabakgrund i studentverksamheten. Sektorsövergripande evenemang och tillvägagångssätt till exempel med kommunala aktörer och familjer har ökat studerandenas medvetenhet om vilka möjligheter högskolestudierna ger för att med stöd av utbildning knyta an till samhället. En nationellt god praxis är handledande utbildningar före högskolestudier som har ordnats sedan 2010. Denna verksamhet bör fortsätta och etableras i större omfattning.

De viktigaste rekommendationerna för att öka delaktigheten hos de studerande med invandrarbakgrund är:

- **Identifieringen av studerande med invandrarbakgrund borde möjliggöras.** Utvärderingsbesöken visade att i regel identifieras inte studerande med invandrarbakgrund som en egen grupp. Detta är orsaken till att antalet studerande, uppföljningen av studiegången samt att kommunikationen, handledningen och stödet inte kan riktas till denna grupp på ett ändamålsenligt sätt. Utvärderingsgruppen rekommenderar att högskolor tar i bruk ett gemensamt och systematiskt sätt att identifiera sökande och studerande med invandrarbakgrund för att bättre följa upp och nå denna grupp. Vidare skulle detta stöda informationsbaserad styrning av verksamheten som berör en befolkningsgrupp som ökar i antal men som är underrepresenterad i högre utbildning.
- **Behovet av positiv särbehandling bör identifieras.** I flera högskolor har man börjat skriva in i strategier och motsvarande dokument mål som berör en mångfald, jämställdhet och likabehandling. Utvärderingsbesöken visade emellertid att behovet av särbehandling har inte identifierats för denna målgrupp. Därför når till exempel inte information om olika vägar att söka sig till utbildning och studiemöjligheter inte målgruppen och det ordnas inte tillräckligt med stödåtgärder medan studierna pågår. Aktiviteter som stöder ansökan är också i nuläget huvudsakligen inriktade på yrkeshögskolorna. Utvärderingsgruppen uppmuntrar högskolorna att aktivt diskutera olika former av positiv särbehandling som är till hjälp i ansökningsskedet samt främjar framskridandet av studierna, bidrar till upplevelsen av delaktighet och främjar övergången till arbetslivet.
- **Språkstudier bör stöda den studerandes möjligheter till högre utbildning.** Under utvärderingsbesöken fick utvärderingsgruppen höra flera exempel där man i de tidigare utbildningsstadierna har hänvisat studerande som är födda i Finland och har goda språkkunskaper i finska till undervisning i finska som andra språk (S2). Följden var att de inte fick utveckla optimalt sina kunskaper i akademiskt språk. Under högskolestudierna borde man också garantera språkundervisning som tillgodoser behoven och bygga upp studievägar som framskrider konsekvent med tanke på studerandens språkliga utveckling.
- **Kontakten mellan studierna och arbetslivet bör öka.** Enligt statistiskt material är etableringen i arbetslivet efter utexaminering mycket olika för studerande med finländsk bakgrund jämfört med invandrare. Nästan en tredjedel av invandrarna flyttar ut ur landet fem år efter att de avslutat sina studier i Finland. Utvärderingsgruppen rekommenderar att högskolorna stärker kontakten med arbetslivet under studierna. Man borde ytterligare främja identifiering av kompetens, öka arbetspraktikmöjligheterna med koppling till studierna samt erbjuda stöd för nätverkande med arbetslivet under studierna.
- **Projektorientering stöder inte systematisk utveckling av verksamheten.** För närvarande bygger finansieringen av verksamheten till en stor del på projektfinansiering. Upprepade projektansökningar och kortsiktigheten hos projekten belastar högskolorna och stöder inte ett långsiktigt utvecklingsarbete. Den nationella helhet som projekten skapar är även splittrad och främjar inte samarbetet mellan högskolor. Enligt utvärderingsgruppen borde verksamheten etableras för att man ska kunna förbättra verksamhetens systematiska karaktär och genomslag på den nationella nivån. Detta förutsätter också säkerställande av finansiering.

- **En uppföljningsutvärdering** bör genomföras om fem år. Utvärderingsgruppen rekommenderar att utvärderingen ska särskilt gälla den grupp som inte får tillgång till högre utbildning. Enligt statistiskt material kommer antalet ungdomar med invandrabakgrund att öka betydligt inom den närmaste framtiden. Därför är också en uppföljning av utvärderingen viktig då volymen av potentiella studerande med invandrabakgrund växer.

Nyckelord

Utvärdering, högskolor, yrkeshögskolor, universitet, studerande med invandrabakgrund, delaktighet